Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Strateška vizija energetskega prehoda za strateško avtonomijo EU

(mnenje na lastno pobudo)

(2023/C 75/15)

Poročevalci: **Thomas KATTNIG**

Lutz RIBBE

Tomasz Andrzej WRÓBLEWSKI

Sklep plenarne skupščine	20. 1. 2022
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
	mnenje na lastno pobudo
Pristojnost	strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	4. 10. 2022
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	26. 10. 2022
Plenarno zasedanje št.	573
Rezultat glasovanja	
(za/proti/vzdržani)	197/9/12

1. **Sklepi in priporočila**

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je konec leta 2021 sklenil, da pripravi celovito vizijo za energetski prehod. Nadalje je 18. januarja 2022 sklenil, da morajo vse strokovne skupine in komisija CCMI svoja mnenja na lastno pobudo o različnih vidikih energetskega prehoda vključiti v krovno mnenje *Strateška vizija energetskega prehoda za strateško avtonomijo EU*.

Vendar so trenutne razmere v Ukrajini po vojaški invaziji Ruske federacije energetski prehod postavile na vrh prednostnih nalog, saj so njene posledice za oskrbo EU z energijo in cene energije brez primere.

Glede na sedanjo krizo in ob upoštevanju cilja EU o prekinitvi odvisnosti od ruskega plina do leta 2030 to mnenje predstavlja celovito vizijo za energetski prehod, katere cilj je vzpostaviti in krepiti strateško avtonomijo EU na področju energije.

Za razvoj dolgoročne strateške vizije so v tem krovnem mnenju povzeti:

— sklepi in priporočila mnenj na lastno pobudo posameznih strokovnih skupin ([1]),

— sklepi mnenj o REPowerEU in načrtu REPowerEU ter prihodnjih zakonodajnih predlogih in

— sklepi in priporočila preteklih mnenj EESO.

1.2 EESO opozarja, da bi povezani gospodarski in socialni učinki sedanje energetske krize lahko omajali demokratični sistem, če ne bomo našli ustreznih rešitev. Zato podpira izvajanje takojšnjih ukrepov za reševanje najbolj perečih vprašanj, zlasti za zagotovitev zanesljivosti oskrbe z energijo po čim bolj ugodnih cenah za potrošnike in industrijo, ki jih je prizadelo sedanje dramatično povišanje cen.

([1]) UL C 486, 21.12.2022, str. 67; UL C 486, 21.12.2022, str. 88; UL C 486, 21.12.2022, str. 53; UL C 486, 21.12.2022, str. 1; UL C 486, 21.12.2022, str. 59; UL C 486, 21.12.2022, str. 23; UL C 486, 21.12.2022, str. 198.

1.3 Podnebne spremembe v Evropi vse bolj postajajo kruta resničnost. Poleg tega sedanja energetska kriza, ki jo je še zaostrila agresivna ruska invazija v Ukrajini, jasno kaže, da so cilji in ukrepi, predlagani v okviru evropske energetske unije in zelenega dogovora, v osnovi pravi, vendar premalo ambiciozni. Ti cilji še ne zadostujejo za to, da bi Evropa dosegla varno, trajnostno in konkurenčno strateško energetsko avtonomijo. Predvsem se obravnavajo premalo odločno in je v tem pogledu potrebna sprememba paradigme.

1.4 Potencial Evrope na področju energije iz obnovljivih virov je treba čim natančneje opredeliti in z njim seznaniti širšo javnost, da bi spodbudili skupno razumevanje glede stopnje neodvisnosti od uvoza energije, ki jo je mogoče doseči. Upoštevati je treba zlasti elektrifikacijo sektorjev ogrevanja in prometa ter potrebo po proizvodnji zelenega vodika na domačem trgu.

1.5 Poleg čim prejšnjega izkoriščanja tega potenciala je treba še odločneje izkoriščati možnosti za varčevanje z energijo. V sedanjih razmerah je varčevanje z energijo najboljši način za doseganje takojšnjih učinkov.

1.6 Hkrati bodo za nadomeščanje prekinjenih dobav energije iz Rusije potrebni kratkoročni in morda tudi srednjeročni ukrepi, med katerimi je tudi uvoz utekočinjenega zemeljskega plina. Vendar EESO meni, da je treba pri tem preprečiti novo dolgoročno odvisnost od fosilnih goriv. To je treba vnaprej upoštevati v naložbenem ciklu. Splošni cilj ni diverzificirati odvisnosti, temveč doseči čim višjo raven strateške avtonomije.

1.7 Ta preobrazba ni le velik tehnični zalogaj, temveč zajema tudi strukturna vprašanja. V prihodnosti bo proizvodnja energije veliko bolj decentralizirana kot doslej, s čimer se bodo pojavile nove priložnosti za mesta in regije ter druge nove deležnike, kot so mikro, mala in srednja podjetja (MMSP) ter posamezniki ali skupnosti v vlogi proizvajalcev-odjemalcev. EESO meni, da se nosilci političnega odločanja še niso jasno opredelili ali podali jasnih ukrepov v zvezi s tem, kako bi lahko predvsem doslej zgolj odjemalci energije postali novi akterji. V številnih mnenjih je izpostavil, da je podpora ključni pogoj za hitro preobrazbo. Najbolje jo je mogoče pridobiti s pravico do sodelovanja in priložnostmi. Tako ni vprašanje le, kje se energija proizvaja in iz katerega vira, temveč tudi, kdo lahko s tem služi. EESO znova poziva k raznolikim in ciljno usmerjenim ukrepom obveščanja in ozaveščanja, ki bi jih usklajeno in v medsebojnem dopolnjevanju izvajale Evropska komisija in države članice skupaj s poslovnimi organizacijami, zbornicami, socialnimi partnerji in drugimi ustreznimi deležniki ([2]).

1.8 EESO ponovno izraža svoje prepričanje, ki ga je podal že v prejšnjih mnenjih, in sicer da je treba ne le uporabiti sredstva za socialno in regionalno kohezijo ter pomoč za obnovo za podpiranje podnebnih ukrepov in energetskega prehoda, temveč da je treba oblikovati tudi podnebno in energetsko politiko za spodbujanje socialne in regionalne kohezije.

2. **Splošne ugotovitve**

2.1 EESO opozarja, da bi povezani gospodarski in socialni učinki sedanje energetske krize lahko omajali demokratični sistem, če ne bomo našli ustreznih rešitev. Zato podpira izvajanje takojšnjih ukrepov za reševanje najbolj perečih vprašanj, zlasti za zagotovitev zanesljivosti oskrbe z energijo po čim bolj ugodnih cenah za potrošnike in industrijo, ki jih je prizadelo sedanje dramatično povišanje cen.

2.2 Posledice podnebne krize so močno prizadele Evropo in svet. EESO ponovno izraža trdno podporo ciljem zelenega dogovora, okrepitvi strateške avtonomije pri oskrbi z energijo in prehodu na trajnostno in podnebno nevtralno gospodarstvo. Zaradi energetske vojne, ki jo je sprožila Rusija, je postalo še jasneje, da je treba močno pospešiti preobrazbo, ki se je začela z zelenim dogovorom. Z načrtom REPowerEU in drugimi pobudami, ki jih je predlagala Komisija, se bo ustrezno prilagodil zeleni dogovor, vendar pa pobude še niso dovolj ambiciozne.

([2]) UL C 486, 21.12.2022, str. 1.

2.3 V vseh ukrepih, ki se načrtujejo v okviru energetskega prehoda, je treba upoštevati socialno razsežnost, da ne bi ogrozili javne podpore za potrebne spremembe in da bi zagotovili pravični prehod. Ta preobrazba bo prinesla tudi pozitivne učinke v regionalnem gospodarstvu, vključno z novimi delovnimi mesti ([3]), kar bo prispevalo k podpori. EESO je kot predstavnik civilne družbe večkrat pripravil smernice glede načina vključevanja javnosti, da bi lahko imela koristi od pravične preobrazbe. Žal se smernice večinoma niso upoštevale, kar bi lahko povzročilo večje težave pri pridobivanju podpore.

2.4 EESO meni, da je konkurenčnost evropskega gospodarstva, zlasti industrijskega sektorja in MMSP kot gonilne sile trajnostnih inovacij, treba zaščititi in da je to tudi mogoče. Pametni koncepti za uporabo energije, na primer virtualne elektrarne, ponujajo pomembne možnosti za rast manjšim podjetjem. Ker so MMSP bistveni del rešitve za konkurenčno, podnebno nevtralno, krožno in vključujoče gospodarstvo v EU, je treba s ciljno usmerjenimi oblikami podpore in okvirnimi pogoji ustvariti in ohraniti prave pogoje. To je nujno za zagotavljanje in ustvarjanje gospodarske rasti in visokokakovostnih delovnih mest.

2.5 EU ima vodilno vlogo pri zmanjševanju emisij CO_2, vendar morajo biti v podnebne ukrepe vključeni tudi drugi akterji. EU mora povečati diplomatska prizadevanja, skleniti nove oblike sodelovanja in uporabiti orodja, kot so sodelovanje in trgovinski sporazumi, da bi prepričala tretje države, naj si bolj prizadevajo za obvladovanje te krize. Hkrati mora EU razpravljati o tem, ali je treba industrijske dobavne verige preusmeriti nazaj v Evropo, da bi se zmanjšala odvisnost od kitajskih dobaviteljev, na primer v sektorju fotonapetostnih modulov in baterij, ter hkrati zagotovila popolnoma trajnostna dobavna veriga, tudi v smislu socialne politike in spoštovanja človekovih pravic.

2.6 EU je močno obremenjena zaradi sedanje (cenovne) energetske krize ter nezanesljivosti, nestabilnosti in nepredvidljivosti oskrbe. Kriza bi bila manj resna, če bi bilo prej sprejetih več ciljno usmerjenih ukrepov ter če bi se cilji EU (kot so cilji evropske energetske unije) obravnavali resneje. EESO pozdravlja ukrepe, predlagane v sporočilu o REPowerEU in načrtu REPowerEU, za povečanje proizvodnje zelene energije, diverzifikacijo dobave in zmanjšanje potreb po ruskem plinu, saj so predlagane rešitve v skladu s cilji zelenega dogovora in evropske energetske unije. Meni, da ne bi smelo biti toliko pomembno diverzificirati odvisnosti, temveč predvsem doseči čim večjo strateško energijsko neodvisnost in avtonomijo. EESO opozarja, da mora Evropa pri virih, ki nadomeščajo ruski plin, ravnati zelo previdno ter upoštevati njihov vpliv na okolje in novo odvisnost od tretjih držav, ki ne delijo evropskih vrednot.

2.7 Razmere na energetskih trgih avgusta 2022 so jasno pokazale, da noben vir energije ni vedno 100-odstotno zanesljiv. Tako na primer precejšnje število francoskih jedrskih elektrarn več mesecev ni bilo priključenih na omrežje zaradi vzdrževanja, posledic podnebnih sprememb in drugih težav. Proizvodnja električne energije iz premoga močno vpliva na podnebne spremembe, hkrati pa se neposredno sooča z njenimi posledicami: v primeru nizkega vodostaja Rena zaradi suše termoelektrarn na premog ni mogoče oskrbovati. Iz podobnih razlogov je postala manj stabilen vir tudi vodna energija, kot se je na primer pokazalo v Italiji. Poleg tega zemeljski plin, ki se prenaša kot plin ali v tekoči obliki, ni le škodljiv za podnebje, temveč je povezan z velikimi geopolitičnimi tveganji. Povedano drugače, ko govorimo o prihodnji energetski politiki EU, vetrna in sončna energija izstopata kot pomembna strateška, vzdržna vira za diverzificirano in varno mešanico energetskih virov, ki je trenutno cilj vseh držav članic. Za izravnavo nihanj teh dveh virov energije so potrebni skladišča in zeleni vodik, prek katerega je mogoče dolgoročno shranjevati vetrno in sončno energijo. Za strateško avtonomijo Evrope je odločilno vprašanje, koliko zelenega vodika je mogoče proizvesti v Evropi in koliko ga je treba uvoziti. V času preobrazbe velja opozoriti tudi na razmeroma najbolj zanesljiv in podnebno najučinkovitejši vir.

2.8 Razvoj dogodkov v zadnjih desetletjih in nenazadnje dogodki v nedavni preteklosti razkrivajo nevarnosti kibernetskih napadov in sabotaž na kritični infrastrukturi, kot je energetsko omrežje ali elektrarne. Izpad ali poslabšanje te infrastrukture lahko povzroči usodna ozka grla pri oskrbi in ogrozi javno varnost. Tarča kibernetskih in fizičnih napadov bi

([3]) UL C 367, 10.10.2018, str. 1.

lahko bila kritična infrastruktura, kot so plinska in električna omrežja, globokomorski internetni kabli, objekti na morju in vetrne elektrarne na kopnem ter terminali za utekočinjeni zemeljski plin, termoelektrarne ali jedrske elektrarne, prevoz in promet, zdravstvene storitve, finance in varnost. V interesu vse Evrope je, da se ta kritična infrastruktura bolje zaščiti. EU mora biti bolje pripravljena na morebitne tovrstne napade. Zato EESO poziva k takojšnji kritični oceni doslej sprejetih ukrepov in k celoviti strategiji za zaščito EU pred grožnjami, kot so naravne nesreče ter fizični in kibernetski napadi. V zvezi s tem priporoča, naj bodo vse tuje naložbe v strateške sektorje Unije usklajene z varnostno politiko EU.

2.9 EESO pozdravlja vzpostavitev Socialnega sklada za podnebje ([4]). Kljub temu je prepričan, da se z njim ne bo zagotovila zadostna finančna podpora za odgovorno spopadanje s socialno-ekonomskimi posledicami. Za reševanje ogromnega izziva oblikovanja učinkovitega in pravičnega kompenzacijskega mehanizma v heterogenem gospodarskem prostoru, ki ga sestavlja 27 držav članic, so potrebni daljnosežnejši spremljevalni ukrepi ter sredstva na ravni EU in nacionalni ravni.

2.10 Izjemno povišanje cen energije je pokazalo, da današnji energetski trg ni popolnoma trajnosten. Predsednica Komisije Ursula von der Leyen je v zvezi s čezmejnim določanjem cen na podlagi stroškov na evropskih borzah z električno energijo izjavila, da ta sistem ne bo več deloval, če se bo količina zelene električne energije še naprej povečevala. Pomembno je zastaviti temeljna vprašanja o energetski prihodnosti, da bi zagotovili okolju prijazno, cenovno dostopno in zanesljivo oskrbo z energijo ter pravico do energije. EESO meni, da je treba zasnovo in regulacijo energetskega trga prilagoditi novim razmeram, v katerih prevladuje energija iz obnovljivih virov, ter hkrati ustvariti ustrezne pogoje za industrijo, MMSP in posamezne akterje ter zagotavljanje novih priložnosti za sodelovanje za proizvajalce-odjemalce, energetske skupnosti državljanov itd., ob tem pa okrepiti ustrezno varstvo potrošnikov. Pri preoblikovanju trga je treba posebno pozornost nameniti preprečevanju obstoječih strukturnih ovir za dostop malih akterjev do trga. To velja na primer za dostop do izravnalne energije in po potrebi do trgov zmogljivosti, ki so lahko potrebni za zagotovitev zanesljive oskrbe.

2.11 Da bi zagotovili družbeno sprejemljive in ponovno konkurenčne cene energije ter ob tem utrli pot nadaljnjemu vodilnemu položaju EU pri uporabi energije iz obnovljivih virov, EESO poziva, naj se postopki pridobitve dovoljenj na področju energije iz obnovljivih virov poenostavijo in pospešijo, saj veljajo za glavno oviro hitrejši uvedbi obnovljivih virov energije. Hkrati je treba znatno izboljšati okvirne pogoje za ukrepe za decentralizacijo, energetske zadruge in vse oblike proizvodnje-odjemanja.

2.12 EESO izrecno podpira predlog Komisije o skladiščenju plina in uredbo o ukrepih za usklajeno zmanjševanje povpraševanja po plinu. Institucije poziva, naj:

— ga dopolnijo z instrumentom za kratkoročne naložbe, da bi podprle razvoj infrastrukture za vodik, kot so povezovalni plinovodi in skladišča,

— razmislijo o uporabi skladišč plina v sosednjih tretjih državah,

— pripravijo načrte za posamezne države članice, da se prepreči neenaka porazdelitev bremena na regionalni ravni.

2.13 EESO izpostavlja, da je vzporedni razvoj centraliziranе in decentraliziranе infrastrukture problematičen in prinaša tveganje napačnih naložb. Tako na primer obstajajo konkurenčne možnosti uporabe za nacionalno omrežje cevovodov za vodik in razširitev omrežij za hladno daljinsko ogrevanje. EESO je zato pozval, naj se zaradi naložbene varnosti sprejmejo ustrezne temeljne odločitve ([5]).

([4]) UL C 152, 6.4.2022, str. 158.
([5]) Glej UL C 429, 11.12.2020, str. 85.

3. **Energetski prehod kot splošna strategija v EU in v mednarodnem okviru**

3.1 Ruska agresija je sprožila svetovno geopolitično krizo, ki ima eksponentno naraščajoče posledice za gospodarsko ravnotežje in svetovno energetsko varnost. Ogrozila je desetletja politik s področja energije, obrambe in zunanjih odnosov ter EU prisilila k ponovni preučitvi načrtov ter ukrepov v zvezi z zeleno in digitalno preobrazbo, ki so bili doslej mnogo preveč neodločni, ter k premisleku o posledicah, ki jih bodo imele ruska invazija in naložene sankcije na nadaljnji svetovni energetski prehod.

3.2 Zaradi odvisnosti od uvoza primarne energije iz tretjih držav sta neposredno ogroženi varnost in stabilnost EU. Zato je Evropska komisija hitro predlagala sprejetje sklopa ukrepov za prilagoditev evropske energetske politike na sedanje geopolitične razmere v okviru REPowerEU. V predlogu uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom in pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina je na primer hramba plina prerazvrščena kot kritična energetska infrastruktura, določena pa je tudi zahteva glede obveznega certificiranja za operaterje skladišč za zemeljski plin in ciljev glede ravni zalog plina v skladiščih, da bi EU ponovno prevzela nadzor nad svojim energetskim trgom. EESO pozdravlja vse te ukrepe, ki bi dejansko morali pomagati EU ponovno prevzeti nadzor nad svojim energetskim trgom.

3.3 EESO glede na sedanje politične napetosti meni tudi, da je potrebno še dejavnejše sodelovanje s številnimi državami, ki bi Evropo lahko kratkoročno oskrbovale z energijo, dokler ne doseže obsežnega povečanja proizvodnje energije iz obnovljivih virov, ki ga predvideva Komisija. Med njimi so ZDA in v različnem obsegu južnoameriške in afriške države, katerih izvoz fosilnih goriv, ki je kratkoročno postal nujen, je treba dopolniti s prenosom znanja in razvojem tehnologij za energijo iz obnovljivih virov, da bi tudi tam pospešili blažitev podnebnih sprememb.

4. **Oblikovanje spodbudnega okolja za energetski prehod**

4.1 *Javne naložbe*

4.1.1 Da bi zadostili vse večjemu povpraševanju po električni energiji in dosegli podnebne cilje, je treba podvojiti naložbe v elektroenergetsko omrežje, da bodo znašale 55 milijard EUR na leto, sredstva za izgradnjo čistih proizvodnih zmogljivosti pa povečati na 75 milijard EUR na leto ([6]). Zaradi tega so javne naložbe v pametne sisteme in sisteme obnovljivih virov energije ter infrastrukturo za shranjevanje zelo pomembne za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe, boj proti energetski revščini, dostopne cene in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest.

4.1.2 Tako kot v že sprejetem mnenju ECO/569 EESO ([7]) ponovno priporoča uporabo zlatega pravila za javne naložbe, da se zaščitijo produktivnost ter socialni in ekološki temelji blaginje prihodnjih generacij, pod pogojem, da to ne ogroža srednjeročne fiskalne stabilnosti in vrednosti eura.

4.1.3 Mešano financiranje, ki vključuje zasebne vlagatelje, je možno le pod pogojem, da se zagotovi preglednost dodelitve, da ni klavzul o zaupnosti in da javni organi nimajo neupravičenih stroškov v primerjavi z javnim financiranjem. V zvezi z upravičenimi dodatnimi stroški je potrebna popolna preglednost. Zato je še pomembneje, da so pravice in obveznosti v takih modelih mešanega financiranja jasno opredeljene, da se razjasnijo vprašanja odgovornosti ter zagotovi učinkovit in hiter sistem za reševanje sporov, da se dolgoročno preprečijo dodatni stroški in neugodna vprašanja odgovornosti.

4.1.4 EESO je v zvezi s prihodnjo organizacijo energetskih sistemov in infrastrukture večkrat poudaril pomen aktivne udeležbe vseh odjemalcev – gospodinjstev, podjetij in energetskih skupnosti – pri razvoju pametnih energetskih sistemov ter uvajanja spodbud, da bi lahko civilna družba sodelovala pri energetskem prehodu. Vloga, ki jo imajo posamezniki,

([6]) V skladu z ugotovitvami sektorskega združenja za električno energijo Eurelectric.
([7]) UL C 275, 18.7.2022, str. 50.

kmetje, mesta, MMSP ter energetske skupnosti državljanov pri financiranju ukrepov, je bila očitno popolnoma podcenjena. EESO na primer poudarja, da več kot 90 % inštalirane zmogljivosti v Nemčiji niso zgradili veliki dobavitelji energije. Strategije za izkoriščanje tega jasnega potenciala in pripravljenosti ni.

4.1.5 Evropska energetska zakonodaja blažitve podnebnih sprememb ne priznava za cilj regulacije omrežij. Zato nacionalni regulativni organi težko spodbujajo preoblikovanje, širitev in posodobitev distribucijskih omrežij električne energije v skladu z zahtevami glede podnebne nevtralnosti. Evropska energetska zakonodaja bi zato morala podnebno nevtralnost izrecno navesti kot cilj regulacije omrežij.

4.1.6 Komisija pravilno opozarja, da javne naložbe lahko mobilizirajo in morajo mobilizirati zasebne naložbe, vendar REPowerEU ne zajema refinanciranja ustreznih javnih sredstev. Ena od rešitev bi bila odprava subvencij za fosilne vire, druga pa obdavčitev ogromnih nepričakovanih dobičkov, ki izhajajo iz velike naftne in plinske krize in jih beležijo zlasti velika naftna podjetja. EESO je zaskrbljen, ker lahko izredno visoki dobički energetskih podjetij na eni strani in večja energetska revščina zaradi eksplozije cen energije na drugi strani nevarno destabilizirajo družbo. EESO predlaga, da se ti dobički zmanjšajo z davki in se v obliki finančnega nadomestila prenesejo na odjemalce energije, npr. finančno šibkejša gospodinjstva ali energetsko intenzivna podjetja, ter se porabijo za razširitev proizvodnje energije iz obnovljivih virov in razvoj potrebne omrežne infrastrukture, zlasti ker se to v nekaterih državah članicah že obravnava ali izvaja. EESO meni, da bi morala biti takšna obdavčitev zelo skrbno opredeljena, da se energetskih podjetij ne bi odvrnilo od naložb v nizkoogljične rešitve. Komisijo poziva, naj brez nadaljnjega odlašanja predlaga ustrezne ukrepe.

4.1.7 Politika oskrbe mora biti povezana z infrastrukturo, ki omogoča premišljen prenos električne energije in plina na evropskem trgu ter zagotavlja stabilnost omrežja. EESO je prepričan, da je treba posebno pozornost nameniti opredelitvi, da je razvoj omrežja v prevladujočem javnem interesu, vključitvi blažitve podnebnih sprememb kot regulativnega cilja ter na splošno boljši usklajenosti pri načrtovanju obnovljivih virov energije in elektroenergetskega omrežja. Nujno potrebne so konkretne zahteve v skladu z evropsko zakonodajo.

4.2 *Sklad za prilagajanje podnebnim spremembam*

4.2.1 Sedanji mehanizem EU za odzivanje na naravne nesreče je Solidarnostni sklad Evropske unije, vendar je njegov razpoložljivi letni proračun veliko premajhen glede na velike stroške škode ([8]), ki so jo povzročile nedavne naravne nesreče, in ga je treba močno povečati. Sredstva EU za prehod na zeleno energijo so obsežnejša, a se pri njih ne upošteva, da mora Unija z zeleno energijo nujno postati energetsko neodvisna.

4.2.2 EESO meni, da EU potrebuje nov mehanizem financiranja, ki bi državam članicam v primeru takšnih izrednih razmer lahko zagotovil takojšnjo in znatno podporo, zato predlaga, da se vzpostavi nov sklad za prilagajanje podnebnim spremembam. Sredstva bi bilo treba preusmeriti iz obstoječih skladov EU, zlasti Kohezijskega sklada in mehanizma za okrevanje in odpornost, ter jih racionalizirano in skladno upravljati prek novega sklada.

4.2.3 S posodobitvijo pogojev financiranja bi lahko razširili tudi obseg obstoječih programov in povečali njihova sredstva, pri čemer bi lahko kot model za nov instrument financiranja uporabili NextGenerationEU. EESO izpostavlja, da bo morda treba ustvariti nova sredstva za obravnavanje ogromnih izzivov, s katerimi se spopadamo. Vendar pa je treba nova lastna sredstva zasnovati pravično, da ne bi dodatno obremenjevali prikrajšanih skupin ali ovirali gospodarskega razvoja.

4.2.4 Ključno je, da bo delovanje sklada, ki bo bolj osredotočen na hitro in nujno odzivanje, skladno s splošno podnebno, okoljsko in energetsko politiko EU, s čimer se bo dolgoročno zmanjšala odvisnost od odzivanja na izredne razmere in se bosta zaščitila človeštvo in narava.

([8]) Ti stroški so v Nemčiji leta 2021 znašali kar 80 milijard EUR.

4.3 *Spodbujanje tehnologij*

4.3.1 Zeleni prehod v predelovalni industriji lahko uspe le, če bo na voljo dovolj ustrezne in stabilne mešanice energije iz obnovljivih virov za elektrifikacijo in proizvodnjo zelenega vodika. Tehnologije za shranjevanje se razvijajo in priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija, se v celoti izkoriščajo. Še vedno je torej precejšnja potreba po raziskavah in razvoju.

4.3.2 Od začetka liberalizacije je naložbena uspešnost elektroenergetskih podjetij v upadu. V EU je delež javnih naložb v raziskave in razvoj tehnologij za razogljičenje nižji kot v vseh drugih večjih gospodarstvih, kar ogroža konkurenčnost EU na področju ključnih prihodnjih tehnologij. EESO poziva Komisijo, naj pripravi strateški načrt za naložbe in spodbuja države članice k optimalni in učinkoviti uporabi sredstev za razvoj čiste energije. Enako velja za naložbe v elektroenergetsko omrežje.

4.3.3 Za razogljičenje bodo (v naslednjih 30-ih letih) potrebne korenite spremembe industrijske dejavnosti. Čeprav mnoge nizkoogljične tehnologije že obstajajo, je njihova raven tehnološke pripravljenosti ([9]) nizka. Za nadgradnjo in obsežno uvajanje teh prelomnih tehnologij bodo potrebni ambiciozni tehnološki časovni načrti, EU pa mora spodbujati inovacije s sredstvi iz skladov za podnebje in inovacije.

4.3.4 Zeleni vodik bo v prihodnosti nedvomno prispeval k zanesljivemu evropskemu energetskemu sistemu. EESO opozarja na svoji mnenji o strategiji za vodik ([10]) in strategiji za povezovanje energetskega sistema ([11]).

4.4 *Podpora MMSP* ([12])

4.4.1 Mikro, mala in srednja podjetja (MMSP) so – ne glede na to, ali gre za tradicionalna podjetja, družinska podjetja, trgovce, podjetja socialnega gospodarstva, obrtnike ali svobodne poklice – bistven del rešitve za konkurenčno, podnebno nevtralno, krožno in vključujoče gospodarstvo EU, če se ustvarijo in ohranijo pravi pogoji. Ta podjetja imajo koristi od izboljševanja svoje okoljske uspešnosti ter ponujanja strokovnega znanja in rešitev drugim podjetjem, splošni javnosti in javnemu sektorju. EESO priznava in poudarja, da so MMSP raznolika in imajo različne potrebe, a hkrati poziva, naj se posebna pozornost nameni najmanjšim in najranljivejšim.

4.4.2 EESO zato poudarja, kako nujno je podpreti MMSP, da bodo čim bolje razumela in obvladovala zeleni prehod. Poziva k raznolikim in ciljno usmerjenim ukrepom obveščanja in ozaveščanja, ki bi jih usklajeno in v medsebojnem dopolnjevanju izvajale Evropska komisija in države članice skupaj s poslovnimi organizacijami, zbornicami, socialnimi partnerji in drugimi ustreznimi deležniki. Po drugi strani je treba izpostaviti pomembno vlogo, ki jo imajo MMSP na področju novih tehnologij in inovativnih rešitev za zelene spremembe v industriji EU, ter jo upoštevati pri merilih dostopnosti programa financiranja.

4.4.3 EESO poziva EU in države članice, naj pospešijo zelene naložbe v MMSP z ugodnim, predvidljivim in spodbudnim regulativnim okoljem ter utečenimi postopki pridobivanja dovoljenj in izogibanjem obremenjujočim upravnim obveznostim, pa tudi z omogočanjem hitrega, enostavnega, preprostega in sledljivega dostopa do financiranja, prilagojenega različnim potrebam vseh raznolikih skupin MMSP.

4.4.4 Da bi se izboljšala učinkovitost rabe virov v MMSP, EESO predlaga, naj se v različnih regijah vzpostavijo vozlišča za krožnost. S tem naj bi se okrepilo sodelovanje med podjetji iz različnih sektorjev ter olajšal razvoj novih praks in postopkov, vključno s predstavitvami novih tehnologij. V postopke javnega naročanja po vsej EU je treba vključiti podnebna in socialna merila ter druga merila kakovosti, saj se tako spodbuja inovacije v MMSP in olajšuje njihov dostop do javnih naročil. Organizacije MMSP, zbornice, akademska skupnost, socialni partnerji in drugi ustrezni deležniki bi morali biti sestavni del tega procesa.

([9]) Ravni tehnološke pripravljenosti so različne točke na lestvici, ki se uporablja za merjenje napredka ali zrelosti tehnologije.
([10]) UL C 123, 9.4.2021, str. 30.
([11]) UL C 123, 9.4.2021, str. 22.
([12]) UL C 486, 21.12.2022, str. 1.

4.4.5 EESO poziva k tesnemu sodelovanju med izvajalci izobraževanja in MMSP, da bi se z usposabljanjem pridobivali kompetence, znanja in spretnosti, potrebni pri zelenem prehodu, tudi z izpopolnjevanjem in preusposabljanjem tako delavcev kot podjetnikov. Poleg tega se zavzema za podporo inovacijskim dejavnostim MMSP, in sicer s ponujanjem spodbud za sodelovanje z drugimi podjetji, podjetniškimi organizacijami, zbornicami, univerzami in raziskovalnimi organizacijami ter z olajševanjem tovrstnega sodelovanja.

5. **Splošno spodbujanje pravičnega in vključujočega prehoda**

5.1 *Pravični prehod*

5.1.1 Pravični prehod je povezan z ukrepi in ukrepanjem socialne politike, ki spremljajo prehod k trajnostnemu in ogljično nevtralnemu gospodarstvu in proizvodnemu sistemu. EESO poudarja, da pri pravičnem prehodu ne gre le za financiranje tega prehoda, ampak tudi za zaščito delavskih pravic, dostojno delo, kakovostna delovna mesta in socialno varnost, krepitev demokratične udeležbe (tudi na ravni podjetja) ter ohranjanje in povečanje konkurenčnosti evropskih podjetij. Za to so potrebni posebni ukrepi na vseh ravneh, zlasti na regionalni ravni.

5.1.2 V ključnih sektorjih, ki sta jih ekološka modernizacija in industrijska revolucija za doseganje podnebno nevtralne Evrope posebno prizadeli, se zaposlovanje drastično spreminja, zaradi česar so bistvene naložbe v preusposabljanje in izobraževanje za visokokakovostna zelena delovna mesta. Glede na to so sodobni prenos znanja in pravice do izobraževanja prav tako pomembni kot stalno spodbujanje sprejemanja žensk v tehničnih poklicih.

5.1.3 Ukrepi in različne stopnje prehoda, ki so določeni v svežnju „Pripravljeni na 55“, lahko privedejo do velikih sprememb v gospodarstvu in družbenih motenj. EESO zato poziva Komisijo, naj pri oceni nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov več pozornosti nameni tudi ustreznosti strategij za pravični prehod ter pri tem oceni zlasti doseganje naslednjih ciljev:

— lažji prehodi med zaposlitvami,

— podpora delavcem, ki so izgubili zaposlitev zaradi razogljičenja (izgubljeno delovno mesto bi moralo biti nadomeščeno vsaj z drugim enakovrednim delovnim mestom),

— razvoj regionalnega gospodarskega potenciala, ki izhaja iz obnovljivih virov energije ter novih oblik sodelovanja in udeležbe v proizvodnji električne energije,

— učinkovito preprečevanje energetske revščine.

5.1.4 EESO poziva k tesnemu sodelovanju med izvajalci usposabljanja in podjetji pri pripravi usposabljanja, da bi zagotovili kompetence, znanje in spretnosti, potrebne za zeleno preobrazbo gospodarstva, tudi z izpopolnjevanjem in preusposabljanjem delavcev in podjetnikov.

5.1.5 EESO kot že v svojih predhodnih mnenjih ([13]) ponovno opozarja, da ni dovolj, da se za podporo podnebnim ukrepom in energetskemu prehodu uporabijo sredstva za socialno in regionalno kohezijo ter pomoč za okrevanje, ampak je treba podnebno in energetsko politiko oblikovati tudi tako, da bo spodbujala socialno in regionalno kohezijo. Takšni pristopi že obstajajo, na primer projekti za izgradnjo fotovoltaičnih elektrarn na območjih nekdanjih rudnikov lignita na Portugalskem in v Grčiji ali zelo strateška podpora proizvajalcem-odjemalcem v Litvi. Vendar ti primeri še zdaleč niso splošno razširjeni ali nekaj običajnega.

5.2 *Omogočanje zasebnih naložb*

5.2.1 Posamezne države članice potrebujejo programe za razvoj obnovljivih virov energije od spodaj navzgor, ki so nepogrešljivi za energetski prehod in znatno vplivajo na kakovost in predvsem na cene dobavljene energije. Zaradi višjih cen energije (iz nacionalnih elektroenergetskih omrežij) se je že pojavil trend samostojnega pokrivanja potreb po energiji

([13]) Glej UL C 47, 11.2.2020, str. 30 in UL C 62, 15.2.2019, str. 269.

v podjetjih, katerih obstoj je postal odvisen od zelene energije. Številna podjetja že dinamično vlagajo v lastne obnovljive vire energije in toplotne vire. Ker so ti viri cenejši, so zanimivi tudi za lokalna podjetja in skupnosti, ki bi lahko uporabili presežek energije v električnem omrežju. Žal sistemi v številnih delih Evrope še niso dobro razviti in trenutno ne zmorejo sprejeti številnih novih obratov. Za te zasebne naložbe pogosto tudi ni nujno, da so osredotočene le na potrebe enega podjetja, temveč lahko koristijo lokalnim skupnostim.

5.2.2 Problem pri razvoju sektorja energije iz obnovljivih virov je očitno dinamično povečanje proizvodnje energije v zelo kratkem času, kar je velik izziv za domače energetske sisteme v državah članicah kljub precejšnjim naložbam v posodobitev omrežja in povečanje zmogljivosti prenosnega sistema. Evropa mora zdaj razviti lokalne energetske skupnosti, v katerih bodo imele lokalne oblasti prevladujočo vlogo pri naložbah. Gre za tako imenovane energetske zadruge, ki so ustanovljene z udeležbo prebivalcev in se pogosto financirajo iz lokalnih investicijskih skladov. Ta oblika vključevanja lokalne družbe v energetski prehod zagotavlja podporo pobudam in zmanjšuje tveganje družbenega odpora ob postavitvi proizvodnih, distribucijskih ali prenosnih obratov na lokalnem območju.

5.2.3 Takšne pobude bi bilo treba čim prej vključiti v predpise EU in jih podpreti s sistemom državnega financiranja za to vrsto naložb. V tem primeru je komercializacija srednje- in nizkonapetostnih vodov v elektroenergetskem omrežju ključnega pomena, da se lahko omrežna infrastruktura gradi tudi s sodelovanjem zasebnih vlagateljev. Porast zasebnih fotovoltaičnih obratov kaže velik naložbeni potencial družbe in podjetnikov. Ustrezna zakonodaja na tem področju bi rešila tako težave s financiranjem kot tudi težave s priključitvijo teh obratov na elektroenergetski sistem.

5.3 *Energetska revščina*

5.3.1 Zagotavljanje enakega dostopa do energije in zanesljive oskrbe z energijo po dostopni ceni mora biti za EU in njene države članice absolutno prednostna naloga. Zaradi velikega povišanja cen energije se z energetsko revščino sooča vedno več državljanov in potrošnikov v EU. Položaj tistih, ki jih je energetska revščina v preteklosti že prizadela, se je poslabšal, potrošnikom, ki prej niso imeli težav s plačevanjem računov za energijo, pa zdaj preti revščina.

5.3.2 To vprašanje je pomembno, zato EESO poziva, naj se v EU spodbuja skupen pristop k energetski revščini. Trenutno lahko vsaka država članica opredeli izraz energetska revščina v skladu s svojimi merili. Ker ni skupnega pristopa, bi lahko prišlo do položaja, ko Komisija ne bi mogla ustrezno oceniti razmer, države članice pa bi si izraz razlagale različno in se različno tudi odzvale. Opredelitev v predlogu prenovljene direktive o energijski učinkovitosti in kazalniki, ki jih je že pripravila evropska opazovalnica za energijsko revščino, so dober začetek. Glede na nujnost problema EESO meni, da morajo Komisija in države članice spodbujati skupni pristop, ki omogoča skupno razumevanje energetske revščine ter zbiranje statističnih podatkov.

5.3.3 EESO poudarja, kako pomembno je vlagati v pravično in učinkovito oskrbo z energijo, da bi energetsko revščino dolgoročno ublažili. Za dosego tega je treba zagotoviti, da se z naložbami v energijo iz obnovljivih virov in energetsko učinkovitost ter celostne prenove stavb pomaga skupinam z najnižjimi dohodki. Samo če se finančno šibkejšim gospodinjstvom zagotovijo sredstva za izvedbo potrebnih naložb, lahko proizvajalci-odjemalci dosežejo strateško avtonomijo zase ali skupaj z drugimi v okviru skupnosti, kar je navsezadnje najbolj trajnosten način za premagovanje energetske revščine.

5.3.4 V zvezi s tem EESO spominja na svoje stališče, da je treba nujno preprečiti razvoj družbe dveh energetskih razredov. Nedopustno je, da bi imela koristi od energetskega prehoda samo finančno in tehnično dobro stoječa gospodinjstva, vsa druga pa bi morala prevzeti stroške. EESO zato podpira pobude in orodja za izvajanje direktive o energijski učinkovitosti, s katerimi bi pomagali ranljivim odjemalcem in gospodinjstvom, ter poudarja, da utegnejo ambiciozni cilji za daljinsko ogrevanje in hlajenje poslabšati razmere v socialnih stanovanjih. Zato pozdravlja predlog za ustanovitev Socialnega sklada za podnebje in poziva k spoštovanju načela pravičnega prehoda, da bi se upoštevale različne razmere v državah članicah.

5.3.5 Ker je energetska revščina zakoreninjena v splošni revščini, je prav tako bistveno, da se Komisija in države članice še naprej osredotočajo na zmanjšanje revščine na splošno. Med krizo se je pokazala potreba po nenehnem izboljševanju dostopa do zaposlitve in socialne vključenosti, da se zagotovi ustrezen življenjski standard in spodbuja gospodarska rast v državah članicah.

5.4 *Podeželska območja*

5.4.1 EESO meni, da skupna strategija za energetski prehod in digitalizacijo na podeželju ni deležna takšne pozornosti in podpore, kot bi ju pričakovali. Poziva k hitri uresničitvi dolgoročne vizije Komisije za podeželska območja EU in k mobilizaciji deležnikov v okviru pakta EU za podeželje.

5.4.2 EESO je večkrat izpostavil, da energetski prehod (odmik od velikih centraliziranih proizvodnih obratov k bolj decentraliziranim strukturam) ponuja resnične priložnosti za nove vire prihodka in nova delovna mesta na podeželskih območjih ([14]). Tudi v zvezi s tem je zelo razočaran nad zamislimi, ki so jih doslej predlagale Evropska komisija in države članice.

5.4.3 Vlogo lokalnih in regionalnih energetskih skupnosti je torej treba priznati in izkoristiti, da se pravičen energetski prehod doseže v povezavi z razvojem skupnosti, in sicer z vzpostavitvijo in širitvijo energetskih skupnosti državljanov, v katere se prostovoljno povezujejo državljani, lokalni organi ter MMSP za spodbujanje družbenih in gospodarskih koristi.

5.4.4 EESO ugotavlja, da je za podporo energetskemu prehodu nujna uvedba digitalnih tehnologij na podeželju. Energetski sistem na podeželju mora biti decentraliziran, kar pomeni, da je močno potrebna večja in boljša medsebojna povezanost, to pa že samo po sebi zahteva uporabo digitalnih tehnologij za usklajevanje ponudbe in povpraševanja ter zagotovitev učinkovitih energetskih tokov.

6. **Posebne ugotovitve**

6.1 Z ohranitvijo trdne industrijske baze v EU bomo evropski družbi zagotovili blaginjo, kakovostna delovna mesta in zavezanost boju proti podnebnim spremembam. Da bi evropska industrija ohranila svoj konkurenčni položaj, mora vlagati v raziskave, razvoj in inovacije, obrate ter opremo v Evropi. Za to je potreben ustrezen regulativni okvir.

Energetika je zelo velik gospodarski sektor. Njegova posebnost je, da je nujno potreben za delovanje vseh drugih gospodarskih sektorjev. Za energetski sektor so v vseh pogledih značilni trdovratni spolni stereotipi. V njem imajo moški prevladujoč položaj, kar vodi do velikih kariernih neravnotežij med moškimi in ženskami tako v zasebnem kot v javnem energetskem sektorju ([15]).

EESO priporoča, naj se:

— okrepita in izvajata obstoječa evropska in nacionalna zakonodaja o enakosti,

— zagotovijo enaki pogoji za izobraževanje za poklice s področja energetike v državah članicah in na evropski ravni ter ustanovi Evropska akademija za naravoslovje, tehnologijo, inženirstvo in matematiko,

— zagotovi enakost na trgu dela v energetskem sektorju s preučevanjem priložnosti za ženske in ob tem prepreči, da bi energetski in digitalni prehod postala past za poklicno pot in plače žensk, ter razvijejo socialni dialog in kolektivne pogodbe o enakosti v energetskih podjetjih v Evropi.

V Bruslju, 26. oktobra 2022

Predsednica
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Christa SCHWENG

([14]) UL C 367, 10.10.2018, str. 1.

([15]) Cilji OZN za trajnostni razvoj št. 5, 7 in 8; Joy Clancy, University of Twente: *Give women a chance: engendering the energy supply chain (Dajmo priložnost ženskam: vidik spola v verigi oskrbe z energijo).*

PRILOGA

Naslednji amandmaji, ki so bili med razpravo zavrnjeni, so prejeli vsaj četrtino glasov:

Točka 2.6

Spremeni se tako:

Mnenje strokovne skupine	Amandma
EU je močno obremenjena zaradi sedanje (cenovne) energetske krize ter nezanesljivosti, nestabilnosti in nepredvidljivosti oskrbe. Kriza bi bila manj resna, če bi bilo prej sprejetih več ciljno usmerjenih ukrepov ter če bi se cilji EU (kot so cilji evropske energetske unije) obravnavali resneje. EESO pozdravlja ukrepe, predlagane v sporočilu o REPowerEU in načrtu REPowerEU, za povečanje proizvodnje zelene energije, diverzifikacijo dobave in zmanjšanje potreb po ruskem plinu, saj so predlagane rešitve v skladu s cilji zelenega dogovora in evropske energetske unije. Meni, da ***ne*** bi ***smelo*** biti ***toliko*** pomembno diverzificirati ***odvisnosti, temveč predvsem doseči*** čim večjo strateško energijsko neodvisnost in avtonomijo. EESO opozarja, da mora Evropa pri virih, ki nadomeščajo ruski plin, ravnati zelo previdno ter upoštevati njihov vpliv na okolje in novo odvisnost od tretjih držav, ki ne delijo evropskih vrednot.	EU je močno obremenjena zaradi sedanje (cenovne) energetske krize ter nezanesljivosti, nestabilnosti in nepredvidljivosti oskrbe. Kriza bi bila manj resna, če bi bilo prej sprejetih več ciljno usmerjenih ukrepov ter če bi se cilji EU (kot so cilji evropske energetske unije) obravnavali resneje. EESO pozdravlja ukrepe, predlagane v sporočilu o REPowerEU in načrtu REPowerEU, za povečanje proizvodnje zelene energije, diverzifikacijo dobave in zmanjšanje potreb po ruskem plinu, saj so predlagane rešitve v skladu s cilji zelenega dogovora in evropske energetske unije. Meni, da bi ***moralo*** biti ***predvsem*** pomembno diverzificirati ***vire in zagotoviti*** čim večjo ***odprto*** strateško energijsko neodvisnost in avtonomijo. EESO opozarja, da mora Evropa pri virih, ki nadomeščajo ruski plin, ravnati zelo previdno ter upoštevati njihov vpliv na okolje in novo odvisnost od tretjih držav, ki ne delijo evropskih vrednot. ***Hkrati moramo v sedanjih razmerah ohraniti vse svoje delujoče vire energije. Nevarnost, s katero se zdaj soočamo, namreč niso morebitne posledice nadomestnih virov za okolje, temveč pomanjkanje energije in izpadi električne energije. Zmogljivosti za proizvodnjo energije, ki trenutno oskrbujejo evropski energetski trg, ne smemo izgubiti.***

Rezultat glasovanja

Za: 77

Proti: 113

Vzdržani: 14

Točka 4.3.1

Spremeni se tako:

Mnenje strokovne skupine	Amandma
Zeleni prehod v predelovalni industriji lahko uspe le, če bo na voljo dovolj ustrezne in stabilne mešanice energije iz obnovljivih virov za elektrifikacijo in proizvodnjo ***zelenega*** vodika. Tehnologije za shranjevanje se razvijajo in priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija, se v celoti izkoriščajo. Še vedno je torej precejšnja potreba po raziskavah in razvoju.	Zeleni prehod v predelovalni industriji lahko uspe le, če bo na voljo dovolj ustrezne in stabilne mešanice energije iz obnovljivih virov za elektrifikacijo in proizvodnjo vodika. Tehnologije za shranjevanje se razvijajo in priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija, se v celoti izkoriščajo. Še vedno je torej precejšnja potreba po raziskavah in razvoju.

Rezultat glasovanja

Za: 92

Proti: 112

Vzdržani: 9

Točka 4.3.4

Spremeni se tako:

Mnenje strokovne skupine	Amandma
Zeleni vodik bo v prihodnosti nedvomno prispeval k zanesljivemu evropskemu energetskemu sistemu. EESO opozarja na svoji mnenji o strategiji za vodik ([1]) in strategiji za povezovanje energetskega sistema ([2]). ([1]) UL C 123, 9.4.2021, str. 30. ([2]) UL C 123, 9.4.2021, str. 22.	***Vodik*** bo v prihodnosti nedvomno prispeval k zanesljivemu evropskemu energetskemu sistemu. EESO opozarja na svoji mnenji o strategiji za vodik ([1]) in strategiji za povezovanje energetskega sistema ([2]). ([1]) UL C 123, 9.4.2021, str. 30. ([2]) UL C 123, 9.4.2021, str. 22.

Rezultat glasovanja

Za: 92

Proti: 112

Vzdržani: 9

Točka 1.4

Spremeni se tako:

Mnenje strokovne skupine	Amandma
Potencial Evrope na področju energije iz obnovljivih virov je treba čim natančneje opredeliti in o njem seznaniti širšo javnost, da bi oblikovali skupno razumevanje glede stopnje neodvisnosti od uvoza energije, ki jo je mogoče doseči. Upoštevati je treba zlasti elektrifikacijo sektorjev ogrevanja in prometa ter potrebo po proizvodnji ***zelenega*** vodika na domačen trgu.	Potencial Evrope na področju energije iz obnovljivih virov je treba čim natančneje opredeliti in o njem seznaniti širšo javnost, da bi oblikovali skupno razumevanje glede stopnje neodvisnosti od uvoza energije, ki jo je mogoče doseči. Upoštevati je treba zlasti elektrifikacijo sektorjev ogrevanja in prometa ter potrebo po proizvodnji vodika na domačen trgu.

Rezultat glasovanja

Za: 92

Proti: 112

Vzdržani: 9

Točka 1.6

Spremeni se tako:

Mnenje strokovne skupine	Amandma
Hkrati bodo za nadomeščanje prekinjenih dobav energije iz Rusije potrebni kratkoročni in morda tudi srednjeročni ukrepi, med katerimi je tudi uvoz utekočinjenega zemeljskega plina. Vendar EESO meni, da je treba pri tem preprečiti novo dolgoročno odvisnost od fosilnih goriv. To je treba vnaprej upoštevati v naložbenem ciklu. Splošni cilj ***ni*** diverzificirati odvisnost***, temveč doseči*** čim ***višjo*** raven strateške avtonomije.	Hkrati bodo za nadomeščanje prekinjenih dobav energije iz Rusije potrebni kratkoročni in morda tudi srednjeročni ukrepi, med katerimi je tudi uvoz utekočinjenega zemeljskega plina. Vendar EESO meni, da je treba pri tem preprečiti novo dolgoročno odvisnost od fosilnih goriv. To je treba vnaprej upoštevati v naložbenem ciklu. Splošni cilj ***je*** diverzificirati ***vire in hkrati zmanjšati veliko*** odvisnost ***od enega uvoznika, da se doseže*** čim ***višja*** raven ***odprte*** strateške avtonomije.

Rezultat glasovanja

Za: 77

Proti: 113

Vzdržani: 14